

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen

Bulletin 2025 no 1

Van de bestuurstafel

Victor Timmer (scheidend voorzitter)

Sinds het vorige bulletin is er al weer het nodige gebeurd: er waren goed bezochte concerten, zoals die in de Bachnacht, Koningsnacht en bij het Midzomerconcert. De concerten op een wat later moment van de avond hebben toch hun eigen sfeer, zeker als uitvoerenden en toehoorders zich allen 'boven' bevinden in een passend verlicht kerk.

Het succes van deze concerten belooft veel goeds voor wat nog volgt in de rest van het jaar. Het zijn enige uit de talrijke concerten die in de lutherse kerk plaatsvonden en -vinden. Het tekent de rol van onze kerk in het stad-Groninger muziekleven, waarbij niet alleen professionals optreden, maar ook talenten van het Prins Claus Conservatorium podiumervaring kunnen opdoen. De verbindende rol die Tymen Jan Bronda daarbij speelt mag wel eens worden aangestipt.

Binnen het bestuur trad ondertussen een wijziging op doordat we afscheid moesten nemen van Ite Wieringa. Hij heeft vele jaren een zeer gewaardeerde inbreng gehad binnen onze stichting, (onder andere als redactielid) naar buiten toe wellicht het meest zichtbaar als gastheer en inleider bij vele concerten. We zullen hem zeker in die rol gaan missen, al zullen we hem stellig niet voor het laatst hebben gezien bij onze concerten.

Met leedwezen vernamen wij het bericht van het overlijden van Johan Beeftink, vele jaren als organist actief in de lutherse kerk, maar ook in de Martinikerk en daarnaast ook docent aan het conservatorium. Het was een aimabel mens en een kundig musicus.

Ondertussen gaat het leven door, met op termijn twee heugelijke gebeurtenissen: allereerst het 100-jarig bestaan van de zo karakteristieke Lutherzaal, daarnaast ook het aanstaande 35-jarig jubileum van onze eigen Stichting Vrienden van de Lutherse kerk. Het is logisch dat daaraan de nodige aandacht zal worden besteed,

ter zijner tijd ook in het bulletin.

We hopen u ook bij het vieren van deze gebeurtenissen weer spoedig in de kerk te ontmoeten.

Vervolg

Inmiddels zijn we in het voorjaar van 2025 beland, met in ons achterhoofd nog het zeer succesvolle oudjaarsconcert, dat zeer goed werd bezocht (ruim 150 aanwezigen! Dit is inmiddels een succesvol concept geworden. In dit geval niet alleen door de attractie van 'bobbels en bubbels' na afloop, maar zeker ook door het optreden van Tymen Jan Bronda (op alle in de kerk aanwezige klavierinstrumenten (vleugel plus drie orgels) en tenor Oliver Kemler, die inmiddels een zeer volwassen performance heeft en de nodige fans trok.

Inmiddels kijken we al weer uit naar het volgende concert: een Bachnachtconcert met als publiekstrekker de Duitse rising star Jan Liebermann, een jonge organist die snel furore heeft gemaakt met zeer virtuoos spel.

Ondertussen is vrij zeker, dat de Lutherzaal kan worden gerestaureerd en dat in het jubileumjaar!

Ook het bestuur ondergaat verandering: toegetreden is inmiddels Martin de Groot als bestuurslid, terwijl we binnenkort Jan Hovy kunnen verwelkomen als nieuwe voorzitter.

Toetreden betekent ook uittreden en dat betreft mijzelf: ik heb besloten als voorzitter af te treden en het bestuur te verlaten, niet uit onvrede of onmin, maar om persoonlijke redenen.

Als vrijwilliger ben ik daarmee echter niet verloren, want het werken voor de Stichting blijft een groot plezier. Ik wens de nieuwe (en uiteraard ook de oude) leden veel succes.

Verslag Open Monumentendag 14 september 2024

Wietske Koopmans

Alles glom. De kerk stond er goed bij. Recent was de buitenkant nieuw in de verf gekomen, binnen glom alles. De schilder had nog beschadigingen weggewerkt; voor een laatste kleur ring stipte Tymen Jan nog snel met de verfkwas enkele plekken aan. De lezer was hersteld en opnieuw in de was gezet. De binnenramen van de foyer gezeemd.

Het zonlicht scheen op boeketten in de mooiste nazomerkleuren. De altaartafel werd alvast bekleed en ingericht – dit met het oog op de volgende dag, een intrededienst, dat kwam nu mooi uit.

Buiten hing de vlag in top, de jongste vrijwilliger van de ploeg was meteen eerste vlaggenist geworden. “Het was grappig”, zei ze, “je moest op een trappetje klimmen via de strijkersstudio en dan verder door een plafond naar zolder.”

Het gaf dan ook voldoening te horen (iemand had het opgevangen) dat bezoekers hadden gezegd, al rondkijkende: “Het ziet er hier heel keurig uit -alsof je een andere wereld binnenstapt.” Dat was mooi gezegd.

Gesprekjes, ontmoetingen

De tien vrijwilligers, bijna allen Lutheranen, ontvingen verspreid over de dag tientallen bezoekers. Het liep lekker door. Opvallend was weer het aantal internationaal georiënteerde bezoekers, onder wie veel Duitsers. Verder, net als vorig jaar, veel gasten die op zich wel bekend waren met de Haddingestraat, soms al veertig jaar, maar geen weet hadden van de aanwezigheid van een kerk aldaar. Ook kwamen er mensen langs die vanuit het verleden banden hadden met de Lutherse kerk of de Lutherzaal, en die bij deze gelegenheid nog eens een kijkje wilden nemen.

Een enkele bezoeker veronderstelde dat de galerij (die deed denken aan het binnenwerk van een synagoge) misschien ook hier alleen voor vrouwen bedoeld was?

En waarom staat de galerij nou net voor die gebrandschilderde ramen? Antwoord: tsja, de galerij was er reeds, daarna kwamen de ramen.

Ook waren er veel vragen over de zwaan.

De crew was deskundig en enthousiast. Sommigen konden zich mooi in hun moedertaal met de gasten onderhouden.

Concert

Tegen vieren stroomden ettelijke nieuwe bezoekers de kerk binnen. Organist Tymen Jan Bronda en sopraan Marina Cabau brachten een compilatie van aangrijpende aria's, geknipt uit grotere werken, afgewisseld met orgelstukken. Het publiek klapte gretig na elk onderdeel. Na het slotakkoord van een van de orgelsoli (was het het Vivace uit Bachs tweede orgelsonate?) klonk er in die stille seconde zachtjes uit een zeer jong mondje: “Jaaaah...” en het applaus barstte los. Een tender moment.

Voor een romantische toegift bewogen de musici zich tenslotte richting Van Oeckelen. De verstilde, zuivere klanken van het Pie Jesu van Gabriel Fauré vulden de ruimte, klommen omhoog.

Dat was het slot van het concert. Daarmee kwam ook Open Monumentendag 2024 ten einde. We haalden de vlaggen weer binnen.

Tita Patberg

door Ite Wierenga

Een vertrouwd gezicht in de vele ruimtes van de Lutherse kerk in de Haddingestraat is mevrouw Titia Patberg (*1960). Dat gebouw is haar ook zeer vertrouwd, al was het alleen maar door de vele foto's die zijn er heeft gemaakt. Ze is namelijk de productieleader, producer, van het Luthers Bach Ensemble. Ik heb een vraaggesprek met haar, en omdat we elkaar al langer kennen, tutoyeren we elkaar.

Titia, ik meende je thuis te treffen, maar dit is een kantoorgebouw. Hoe zit dat?

Dat deed ik voor jou; ik woon in Scheemda, maar mijn werk is hier in Haren. Dit gebouw is een vestiging van ELKER, een instelling voor jeugdhulp en onderwijs. Mijn werk is onder andere het bezoeken van potentiële pleegouders, hun bereid- en geschiktheid voor opname van kinderen te bepalen voor zover dat mogelijk is. Mijn afdeling is dus die van de 'pleegzorg'.

Heb je ook ander werk gedaan na je studie? Kwam je uit een ondernemersmilieu of onderwijzersgezin bijvoorbeeld?

Na de middelbare school bezocht ik de ASCA, de 'academie voor sociale en culturele arbeid' in Groningen. Mijn vader was een ondernemer, met een eigen kledingzaak. Maar ik merkte dat ik graag help, regel, en concreet werk doe.

Meteen na mijn afstuderen, in 1986, trouwde ik ook en ging ik in dit veld werken. Wel fuseerden instellingen waar ik in dienst was regelmatig, maar je kunt toch zeggen dat ik nu bijna veertig jaar dit werk doe. Het is zinvol wat ik doe, en ik kan mijn tijd – ik heb bewust geen volle baan meer – voor een aardig deel zelf bepalen. En dat is nodig ook.

Ja, dat is duidelijk, want ik spreek je natuurlijk vooral graag over je werk voor dat interessante gezelschap, het Luthers Bach Ensemble. Maar kun je ook iets melden over wat officieel wel je 'burgerlijke staat' heet? Vooruit. Ik ben getrouwd en heb drie kinderen, twee jongens en een meisje. Die hebben het goed en staan in het volle leven, het belangrijkste wat ik over hen kan zeggen. Ze hebben interessant werk, je zou kunnen zeggen dat ze 'gelukkig' zijn.

Fijn; nu dan dat Bach Ensemble. Vanaf het begin heb ik die club gevolgd, en ik zag en sprak toen ook een dame, Henriette Doornbos, die 'floor manager' heette. Ik vond dat een gekke bedoening, zo'n theatrale term in een Gronings gezelschap, maar ik heb me erbij neergelegd dat jij dat nu dus bent.

Nee, ben geweest. Dat zit zo: zo'n vijftien jaar geleden vertrok ik van een ander koor en begon ik te zingen in het koor van het LBE. Na een tijdje werd ik koormanager (choir manager); dat is iemand die de communicatie tussen dirigent en koor behartigt, en nog wat later werd ik wat jij dan de floor manager noemde.

Ja, en kun je uitleggen wat zo iemand doet?

Die is verantwoordelijk voor de gang van zaken 'op de vloer', dus de ruimte(s) waar het evenement plaatsvindt, en dat is een heel veel. Hoe gaat het podium eruitzien, wat wordt de kledingruimte, is er voldoende parkeerruimte, hoe en waar verzorgen we de koffie? Veel praktische zaken.

En voor de repetities komt daar nog wat bij.

Wij krijgen bij vrijwel alle projecten zangers en instrumentalisten uit alle streken in Nederland en Europa, en die krijgen via ons maaltijden verstrekt en een adres waar particulieren die ons goedgezind zijn hun een comfortabele slaapplek bieden. De gastgezinnen en onze kookclub moeten ook gezocht, per keer aangezocht en ingeroosterd worden. Zowel de gastgevers

als de musici vinden deze regeling fijn. Ik vind het ook heel fijn, want zo heb ik veel mooie mensen kennen, en daaruit zijn soms vriendschappen ontstaan.

Maar wat jij schetst is een heel grote klus. Kun je ook delegeren?

Ja zeker. Ik noemde je die term floor manager, maar in feite ben ik de coördinator van een heel stel floor managers, ik geloof negen vrouwen en een man. Ja, zo nodig helpen die vrouwen ook de "podium crew" met het versjouten van zware podiumdelen. Zo heb ik nu weer een nieuwe titel, namelijk 'productieleider'. Die functie houdt ook nog het benaderen van instanties van de concertlocaties, data voor concerten vastleggen, veel communicatie dus. Moet ik bussen huren, zijn er fotografen geregeld, dat soort punten overleg ik met de zakelijk leider. Op repetitie- en concertdagen ben ik aanwezig om zelf handelend op te treden, maar ook om voor anderen aanspreekpunt te zijn.

Die anderen denken dat ik alles weet rond het evenement, en dat is ook eigenlijk zo! Neem een voorbeeld: een medewerker zegt plotseling af, en er ontstaat een nuwachtigheid op de 'vloer'. We moeten onmiddellijk iemand oproepen, en dan weet ik wel direct hoe we die vinden.

Je hebt niet veel vrije tijd in je leven, lijkt me zo. Hoe staat het met overleven, je baan en deze LBE-baan erbij?

Vanaf januari dit jaar werk ik 24 uur per week bij ELKER, en dan nog anderhalve dag of twee dagen voor het LB. Het is moeilijk in uren te vangen, want er zijn rond de concertdata natuurlijk enorme pieken in de werkbelasting.

En dan al die andere mensen of instanties die ook LBE zijn?

Er is belangrijk overleg met de artistiek leider, Tymen Jan, met de zakelijk leider Erik Verbeek, die pas Jikke heeft opgevolgd, en ook nog wel met het bestuur.

Nu komen de belangrijke vragen. Ben je betrokken bij de muziek zelf, waar het eigenlijk om draait? En dan bij het LBE ook nog veelal religieuze muziek? Speel je zelf een instrument?

Om met het eerste te beginnen: ja, ik heb als kind pianoles gehad, kan vlot noten lezen, en zing nog wel eens in projecten van andere koren. Dat is heerlijk. Net als sommige concertbezoekers ben ik niet gelovig, maar ervaar ik ontroering bij de muziek van bijvoorbeeld Bach, die voor mij wel de belangrijkste is.

Ik geniet ook wel van de concerten van het LBE, maar ik kan je zeggen dat het niet eenvoudig is gewoon - of ingespannen - te luisteren. Ik zit achteraan in de kerk of zaal, om laatkomers nog binnen te laten, de gang van zaken in de gaten te houden, en soms mensen die onwel worden te helpen. Ik heb wel eens een mij bekende dokter, min of meer onopgemerkt, uit het publiek gehaald om een dame te helpen die had overgegeven. Dat is nederig en belangrijk werk.

Heb je dan eigenlijk wel voldoening van al die inspanning, die toch eigenlijk vrijwilligerswerk is?

Dat heb ik zeker! Het is dienend werk, maar dat is goed. Mensen spreken ook wel hun waardering uit. Maar vooral: het geeft grote voldoening dat een feestelijk en belangrijk evenement slaagt, en veel mensen vreugde, ontroering ervaren.

Onderstaande tekst kwam onlangs boven water bij het herordenen van het archief van onze secretaris. Het betreft een interessante bijdrage uit 1994 van de ons verder onbekende auteur (die gezien enige indicaties een relatie had tot de lutherse gemeente) over het (vroeger) begraven in onze kerk.

De beschreven praktijk werd in 1827 (ook landelijk) beëindigd, zodat voortaan geen sprake meer was van een onhygiënische, onwelriekende atmosfeer in de kerk. De tijd was voorbij van 'rijke stinkerds', althans voorzover in de Lutherse gemeente aanwezig.

Gezien de inhoud heeft het artikel nog niets aan actualiteit ingeboet en is het nog steeds lezenswaardig. De tekst (inclusief plattegrond), al eens afgedrukt als bijlage 1 in het bekende boekje van prof. G.J. van den Berg, *Luthers zijn en doen in Groningen*, Den Haag 2004, pp.125 – 131, is behoudens enkele kleine redactionele aanpassingen, onveranderd overgenomen, taalfouten zijn daarbij niet verbeterd. Een enkele zinvolle toevoeging is aangegeven door een voetnoot onzerzijds.

Redactie

De grafruimten in de Lutherse kerk te Groningen

door drs. H. Portman

Het is waarschijnlijk niet algemeen bekend, dat de Lutherse kerk in Groningen in de periode 1730 – 1827 ook diende als begraafplaats voor de leden van haar gemeente. Op 29 april 1730 heeft zij n.l. "de vrijheijt verkregen om doden in haar kercke te mogen begraven, uijt kragt en volgens apostille van Haar Edele Mogende H. Heeren Borgemeesteren en Raadt der Stadt Groningen."

Wel werd bepaald volgens Resolutie van 2 mei 1730: "Die van de Lutherse Gemeente moeten van 't begraven de dooden in hunne kerk daags bevoren kennis geven aan de archdiaken, de order op 't begraven der dooden observeren en zich opzigtelijk 't te laat opdragen reguleren na de groote of M-klok en vervallen zijn in de gestelde poenalen1."

Bovendien mocht zij bij Resolutie van 17 september 1735 bij het rouwen of begraven "bekkens zetten, zullende de penningen komen ten voordeele van de Lutherse Armen."

De Kerkeraad verdeelde de kerk in 96 "legersteden", die door haar werden verkocht: "volgens den inhoudt van opgestelde coopconditien, soo bij den Kerkcken-raadt gearrsteert is op 4 maart 1731 en volgens taxatie vastgesteld en op den 1 april desselven jaars, als:

- *de legersteden liggende voren in de kerk an't gehele breede padt sullen kosten en verkogt worden ieder voor f 20*
- *de overige in 't eerste gedeelte van de kercke van no. 1 af tot 33 inclus, iver voor f 15*

- *de legersteden in 't middelste gedeelte van de kercke regt voor de predikstoel van no. 34 tot 51 inclus iver voor f 20*
- *de overige alle in 't agterste gedeelte van de kercke als van no. 52 inclus, iver voor f 15 - - tot no. 96 inclus, iver voor f 15*
- *De legersteden in het doopstoel blijven nog tot nadere taxatie en dispositie van den Kerckeraad."*

Daarnaast bestond er ook de mogelijkheid begraven te worden in een algemeen, aan de kerk behorend graf ("een verrottinge"). Daartoe werd op 1 april besloten, dat "een verrottinge in de gemeene legersteden sal verkogt worden voor 5 - - en die voor een kindt voor 3 gl."

Een aantal grafruimten kon niet worden verkocht wegens "het fundament en de pijlaaren."

De doden werden in 3 verdiepingen per graf begraven. Hoewel de kerkelijke gemeente in die tijd voor 't grootste deel bestond uit "geringe ambagtslieden en daghuirders" van veelal duitse afkomst, moest men, gezien de hoogte van genoemde tarieven, toch niet geheel onbemiddeld zijn om in de kerk een grafruimte te kunnen kopen of om er begraven te worden.

Naar het huidige prijspeil mogen deze tarieven voor de niet rijke kerkelijke gemeenten toch minstens met een faktor 100 worden vermenigvuldigd! De verkoop van grafruimten en de tarieven voor "verrottingen" vormden dan ook een aanzienlijke bron van inkomsten voor de niet rijke kerkelijke gemeente. Om deze

in de fundamenten der kerkmuren – 6 personen
Totaal dus 936 begravenen, met gemiddeld 9 personen per grafruimte, zowel in de kerk- als in de particuliere graven. Wel loopt de variatie per grafruimte van 0 tot 24 personen (graf nr. 85 van de kerk)!
In het Gemeente-archief van Groningen bevindt zich een perkamenten plattegrond uit ongeveer 1730, waarop de ligging van de grafruimten genummerd zijn

In het Gemeente-archief van Groningen bevindt zich een perkamenten plattegrond uit ongeveer 1730, waarop de ligging van de grafruimten genummerd zijn

- [illegible]

weer gegeven (zie foto).

De eerste persoon, die in de kerk werd begraven was de vrouw van de predikant van de gemeente Baduin Brun en wel op 2 mei 1730, “rustende dieselve in het midden van de doopstoel regt onder de Tavel waarop de H.Sacramenten worden bedient.”

In de kerk zelf werd in graf nr. 55 als eerste begraven “de meester Hoefsmidt” Peter Falbach, ouderling.

Binnen de doopstoel (grafkelders) – 15

² Zie bijgevoegde afbeelding uit de Groninger courant van 3 maart 1767.

De laatste begrafenis was op 2 september 1826 in graf nr. 80: Jantje Oomkes, dochter van Oomke Jan Oomkes en Jantje van Noord, kleindochter van Ebeltje de Groot, de eer-vorige vrouw van Christoffer Portman.

Enkele namen van begravenen, die werden aangetroffen zijn: Aardenburg, Aikes, Beckering, Beerens, Berlin, Boelens, Brands, Bril, Crebas, Deelman, Diephuis, Eberwein, Eisfelt, Elderbroek, Folkers, Forsten, Gans, de graaf, Gümmer, Haan, Hemmes, Henschel, hesse, Hinsz, Hogenberg, Holsteijn, Homburg, Jans, Karssens, Kramer, Lammerts, Landenberg, Lange, Lentz, Logeman, Lüder, Meijer, Moes, Morach, Muller, Pilger, Pilsing, Poelman, Portman, Remmers, Roothardt, Rohde, Sasse, Scheffer, Smidt, Snitger, Strauss, Toben, Thuur, Weber, Wilkens, Winterterp, Wolters.

Wat de beroepen de begravenen betreft overheersen de ambachtslieden en de geschoolde beroepen: muzikant, zeepziedersknecht, orgelmakersknecht suikerbakkersknecht, slotenmaker, schilder, metselaar, hovenier, klerk, schipper, knoopmaker, timmerman, kistemaker, scheepskapitein, hoefsmid, geelgieter, glazemaker, doodgraver, breimeester, leertouwer, slachter, wever, kok, kleermaker, meid, knecht, kamenier, witspinner, oldeman, commies, procureur, burge-meester.

Bekijken we het totaal aantal begravenen nader, dan vallen een aantal categorieën op:

30 % bestaat uit kinderen (279).

4 % uit kerkelijke functionarissen (36): predikant, ouderling, diaken, boekhouder, sekretaris, organist, kerkeraadsdienaar, lid van de Grote Kerkeraad. Samen met familieleden: 6 % (52).

3 % bestaat uit militairen (26) van alle rangen: van soldaat tot en met generaal. Samen met familieleden: 6 % (54).

In de doopstoel werden begraven: 4 predikanten en 2 generaals. Uit het weeshuis werden 19 personen begraven: 10 weeskinderen, 3 weeshuis-moeders, 2 weeshuis-vaders, een voogd, een voogdes, een boekhouder en een "conventueel". Uit het gasthuis werden 2 vrouwen begraven.

Enkele bijzonderheden m.b.t. grafruimten: bij een aantal grafruimten werden aantekeningen aangetrof-

fen over de wijze waarop daarin mocht worden begraven.

Zo mochten bij de pilaren en fundamenteën niet alle grafruimten worden gebruikt in verband met gevaar voor verzakking. Hieraan werd echter niet streng de hand gehouden.

Zo werd bij de graven 12 en 13 opgemerkt: 'kan niet meer als legerstede zijn omdat 't fondament van de kerkmuur en 't fondament van de pijlaar soo ver na malkander springen van 2 diepten te graven.' Toch werden hier nog 13 personen begraven!

Graf 52: "mag niet meer dan twee diepten gegraven, omdat 't graft naast 't fundament legt," (17 personen begraven).

Graf 72: "dit graft moet voor altoos onbruikbaar gehouden worden", (10 personen begraven).

Graf 75: "daarin kan niemand begraven worden wegens den pilaar", (14 personen begraven).

Graf 76: "in dit graf kunne niet meer als twee kinderen in begraven worden om de pijlaar", (8 personen begraven).

Graf 90: "wegens de suile waarop de orgel rust³ kan hier niemand begraven worden (16 personen begraven).

Enkele bijzonderheden m.b.t. de begraven personen.⁴

Graf nr. 18: 3-7-1775: dochttertje Van predikant Oepke in Emden.

nr. 23: 12-11-1781: echtgenoot van de Hr. En Mr. F.G. Liste, chirurgijn Major onder het regiment Cavallerie van Stöcken.

nr. 27: 19-3-1733: de hovenier van de heer van Aduwert.

nr. 29: 18-2-1800: medesijn doctoor Gümmer.

nr. 40. 19-2-1750: Den Hoogh Edele gestrengte Heer overst en directeur Cuilver, Colonel en Directeur van 's Lands Fortificatiewerken onder desselfs alhier.

nr. 51: 30-10-1780: de Hoogwelgeboren Heer Lieur. nt Colonel J.F. von Pilgram. Graf nr. 51: 6-3-1806: Hr Johan Godfried Romein, Lid des Grooten Kerkeraad onzer kerke.

nr. 52: 29-5-1779: verkogt aan de E. Hans Jürgen Gerlach, soldaat onder zijn Hoogheids Guarde alhier.

nr. 54: 7-2-01816: Klaas Borst, Deurwaarder aan't Hoff van Justitie.

³ Het betreft een pilaar die in 1718 was aangebracht om het gewicht van het door het in 1699 door Arp Schnitger geplaatste orgel te kunnen opvangen

(zie Victor Timmer, *De renaissance van een barokinstrument*, Groningen 2017, 15).

⁴ Voor een overzicht van graven van muzikale gemeenteleden, zie Victor Timmer, a.w., 31, met ook een afbeelding van de in de kerk aanwezige plakette voor de orgelmaker Hinsz

- nr. 60: 18-7-1769: d'Comijs Chrisdiaan Bril, so van'd Nieuwe Schans hier transportiert is.
- nr. 62: 24-9-1808: Mevr. Wopkie Buurma, wed. wijlen de burgemeester Cornelius Aardenburg.
- nr. 66: sept. 1804: de moeder van ons weeshuis Alt.
- nr. 67: 28-3-1808: de voogdese van ons Weeshuis, de E.huisvrouw van den boekhouder der Armen J. Diephuis.
- nr. 71: 12-6-1744: Jan Steenenga's vrouke uijt Gasthuis.
- nr. 74: 7-12-1799: weesmoeder Margaretha Petrowitz.
- nr. 78: 31-11-1781: de heer Chirurgien Major A.H.Holzhausen in 't Regiment van Sommerlatte.
- nr. 80: graf van de familie Portman, met o.a. de stamouders. 3-4-1793: Kristoffer Po(o)rtman, timmerman uit Westerstede (Oldenburg). 11-11-1817 Ebeltje Harms Wilkens de Groot, uit Leer.
- nr. 82: 3-5-1752: de knecht van de heer van Hoogkerk Wullem Jung genaemt, dewelk 100 gl. an ons kerk vermaakt.
- nr. 82: v14-3-1795: de moeder van 't Lutherse Weeshuis.
- nr. 92: 1-5-1787: Marten Petrowitz, de oude binnen-vader van ons Weeshuis.
- nr. 93: 4-1- 1811: de heer Capitain Vreuli Westergaart zijnde een capitain van een Franse kaper.
- nr.95: 19-6-1750: Holzman, Cadet onder 't regiment van Westerlo.
- nr. 96: 1-9-1806:n J. Alt, huisvader van ons Weeshuis.
- Binnen de doopstoel:
Regt onder de tavel: 2-5-1730 huisvrouw van Sijn Eerw. De heer pastor Brun.
- Tussen Preekstoel en Tafel:
13 -1744: soontje van pastoor Muller („ segt niet daarvoor te betalen”).
- Kelder no.1:28-8-1770: Sijne Excell. H.W. Gedb.H.re. Gen.r. en Commandant deser Stad de Hr. Carel Justus, Baron van Holsten.
- Kelder no.2: 16-12-1771: Eerw. Hr. Jacob Müller, onze in leven sijnde seer geliefde Leraar.
7-101-117: Freule van Sommerlatte („ regt voor der Broederen Diaconen bank”).
29.12-1781: Margaretha Kolver, „echtgenoot van onsen waardigen leraar Carle Philip Sander”(naast de grafkelder van den Genr. Holsten, op het lijk van wijlen Dom.Müller).
17-5-1782: „ dgtertje van deselven, liggende op de moeder.”
- 15-9-1790: Zijne Excell. De Hoogwelgeb. Heer Baron von Sommerlatte, oud Commandant van deze Stad, Gouverneur der Willemstadt en Clundert, Lieut. Gen. Der Infanterie en Chef van een Regiment (liggende juist achter de gafkelder van mevrouwe van Holsten voor of langs de bank der Regeeringe..
14-7-1804: „ onzen leraar Jacobe Johann.s Dirks (naast de grafkelder van de Generaal Holsten).
22-11-1815: Wel E.w. Heer Pieter Cornelis Verweij, Predikant.
- Kelder 3: Eig. H.H. Nap en E. Hesselink („ Ehelieden”)
- Kelder 4: idem, 8-12-815: Harm Andries Nap, zoon van H.H. Nap. ,
- Kinderlijken dewelke in de fondamenten der kerkmuuren zijn bijgezet”: :vanaf 20-2-18213: 6 kinderen.
In het portaal van de kerk, voor lijken van het weeshuis: 1-11-1784: Lena Floor, een weeskind („ aan de Noortzijde voor den drempel van de kerk tegen de muur”.
- Tot 1827 werden de doden begraven in de kerken en op de kerkhoven van de Martini-, A- en Noorderkerk, alsmede op het Zuyderkerkhof (voor de armen) aan het Zuiderdiep. Daarna mocht er in de kerken niet meer worden begraven.
- Burgemeester en Wethouders kochten derhalve op 19 januari 1827 “een kamp land buiten de Heerepoort” waarop de Nieuwe Begraafplaats (van 4 1/2 ha.) werd aangelegd.
- De Lutherse kerk kreeg hiervan 39 graven “in de eerste klasse”i n eigendom. Zij verkocht deze voor f. 40,- per stuk. Tot 1895 werden hierin 13 personen begraven. Ook hiervan is in het Groninger gemeente-archief een register aanwezig met “Aantekening der lijken welke begraven zijn in de graven op de Zuider Begraafplaats welke toebehoren aan de Lutherse kerk te Groningen, van 1827 – 1895.”
- Enkele bijzonderheden over de hier begravenen:
4e rij, nr. 83: 5-5-1863: aangekocht door Dorothea Jacobs, Wed.we. Hoogleeraar F.F. de Greuve.
16e rij, nr.2 : 20-6-1838: in de onderste vrdieping geplaatst Mej. Wed. wijlen de Welew. Zeergel. Heer P.C.-Verweij in leven predikant te groningen, geboren S.M. Kewel, oud 57 jaren.
16e rij, nr. 10: Deze grafstede is tot gebruik van den predikant der Luth. Gemeente te groningen en desselfs vrouw en kinderen. 7-2-1839: Henderika Wil-

helmina Eckhart. 17-3-1849: de Emeritus predikant G. Eckhart.

7e rij, nr. 42: voor 't weeshuis. 3-1-1929: Mej. Albertina Fransen, Wed. van J. Aikes, voorgdes Luth. Weeshuis. 4e klasse,

7e rij, nr. 156: in gebruik door 't Weeshuis. 29-1-1838: Willem Bielefeld, vader van het Luth. Weeshuis. 17-5-1843: Weesmeisje Maria Ferdinandinda Wilhelmina Elsje Luhrs. 18-9-1884: Weesmeisje Anna Catharina Meijer Breton.

Enige tijd na de aanleg van de Zuiderbegraafplaats werd de Noorderbegraafplaats (2 ½ ha.) aangelegd buiten de Boteringepoort. Een deel hiervan werd afgestaan aan de Israeliten, die vóór die tijd werden begraven in de Ebbingedwinger (het Jodenkampje). De R.K. begraafplaats aan de Hewereweg dateert van 1873. Door de aanleg van deze kerkhoven ging voor de kerkelijke gemeenten een aanzienlijke bron van inkomsten verloren.

Groningen, december 1994

De KERKENRAAD der Lutherse Gemeente in Groningen, adverteert een ieder, om de verschotene Penningen wegens de gedaane Verhoginge der Legersteden in gemelde Kerk te voldoen en betalen, voor den 1sten Maart 1768, op dat by nalatigheid van dien, de Graven ingevolge Apostille van de H. Heeren Borgem. en Raad, in dato den 19 Febr. 1767, niet aan de Kerke vervallen mogten, zullende de Boekhouder LANGE hier toe vacteren ten zynen Huyze, des Woensdags en Vrydags, 's morgens van 10 tot 12 uur, om de Penningen van de respective Eygenaren te Ontfangen, dienende voor Notificatie.

Announce in de Groninger courant d.d. 3 maart 1767.

Tot slot (van de redactie)

Voorzover bekend zijn na het verbod op het begraven in de kerk, de stoffelijk resten niet massaal verwijderd. Ook bij de laatste kerkrestauratie is ten behoeven van het leggen van de huidige vloer alleen de 'ondergrond' waar nodig opgevuld met zand.

Uit het bovenstaande relaas van dhr. Poortman kunnen we opmaken dat in bijna twee eeuwen een groot aantal lutheranen (936) in hun kerk begraven is. Het zal duidelijk zijn dat daarvoor heel wat legersteden

meermalen moeten zijn gebruikt en er ook wel eens tussentijds ruiming moet hebben plaatsgevonden.

Of dus de beenderen van genoemde personen (of een deel daarvan) ook nog werkelijk in hun grafuimtes zijn te vinden is derhalve onzeker. Dat geldt zowel voor een 'gewoon' gemeentelid als bijvoorbeeld ook voor een vroeger prominent lid zoals orgelmaker A.A. Hinsz, die met een plakette naast de ingang is gedacht.

Uw financiële ondersteuning hard nodig!

De Stichting Vrienden van de Lutherse Kerk Groningen ondersteunt de instandhouding van de gebouwen van de Evangelisch-Lutherse Gemeente in Groningen (www.elgg.nl). De Lutherse Gemeente is ruim 320 jaar actief in de stad Groningen.

Ook donateur worden?

Geen bedrijf en toch ons helpen?
Dat kan door onze donateur te worden
vanaf minimaal Euro 15, = per jaar.

Ga naar de website: www.svlk.nl
Kijk onder Donateur voor het invulformulier en de benefits.

Hartelijk dank!

Van de penningmeester over de donateursbijdrage

Sybre Bouwer

Zou u kunnen controleren of u uw donateursbijdrage over 2024 al aan onze Stichting heeft kunnen overmaken?

We hebben nog niet alle donaties van het afgelopen jaar mogen ontvangen. Door bestuurswisselingen is er geen bulletin geweest het afgelopen jaar, waarvoor mijn excuses. Heel hartelijk dank voor uw steun voor ons dierbare monument

Afscheid voorzitter Victor Timmer

Op de bestuursvergadering van februari 2025 hanteerde Victor Timmer voor het laatst de voorzittershamer.

op afstand nog terzijde te staan met specifieke klussen, hem eigen.

Na de publicatie van zijn boek over het verdwenen Schnitger- en het nieuwe Edskes-orgel (2017) trad hij toe tot de SVLK, en kreeg al snel de rol van voorzitter. Daarmee haalde de SVLK een man binnen van een behoorlijk kaliber: van huis uit sociaal geograaf, daarnaast nauwgezet speurder in de orgelwereld met publicaties in binnen- en buitenland, iemand met een snelle geest en een aimabele persoonlijkheid.

Zo stuurde hij dan mee, schreef bijdragen voor het Bulletin, sprak het publiek toe in welke taal dan ook, gaf leiding aan de vergaderingen op zachtmoedige wijze. Dank voor dit alles, Victor!

Victor toonde zich op de vergadering bereid de SVLK

Een nieuw bestuurslid stelt zich voor

Martin de Groot

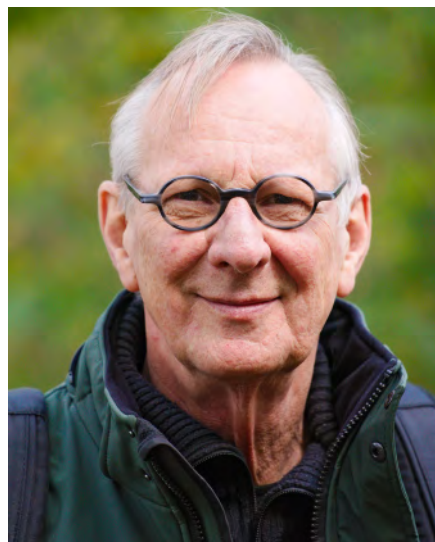
Na de sociale academie ben ik vele jaren freelance journalist/verslaggever geweest voor meerdere kranten en tijdschriften en maakte ik radioreportages, veelal voor regionale en af en toe voor landelijke omroepen.

Dat eenmans bedrijfje groeide uit naar een full-service communicatie bureau met op het hoogste punt twaalf personeelsleden. Helaas hield dat geen stand meer tijdens een dip in de economie. Rond de eeuwwisseling heb ik een internet service bedrijf op poten gezet. Dat bestaat overigens nog steeds.

Ik ben al een tijdje met pensioen maar doe nog steeds heel veel 'klussen' op het gebied van internet, grafische producties, fotografie.

Zo'n acht jaar geleden ben ik door het werk van mijn vrouw Susanne Freytag de Lutherse 'kerk' ingerold. Mijn voorouders waren Lutherse dus dat voelde vertrouwd. Mijn bijdrage aan het kerkblad en andere landelijke brochures en promotiemateriaal werd gewaardeerd. Vooral tijdens de coronacrisis heb ik bijna full-time voor de gemeente 'gewerkt' om door middel van vele videos en nieuwsbrieven de gemeente bij elkaar te houden.

Met de verhuizing naar Groningen ben ik gevraagd als bestuurslid voor de "Vrienden van de Lutherse Kerk". Graag zet ik mij in om samen met de enthousiaste bestuursleden en vrijwilligers een bijdrage te leveren aan "de ondersteuning van onderhoud, herstel, verbetering, exploitatie en beheer van het gebouwencomplex der Evangelisch Lutherse Gemeente te Groningen aan de Haddingestraat 23 te Groningen, één en ander in de meest ruime zin van het woord.", zoals de statuten dat zo mooi verwoorden.

In memoriam Johan Beeftink

'Niet alleen muziek'

Tymen Jan Bronda

De Groninger organist, docent en componist Johan Beeftink overleed op woensdag 19 juni op 82-jarige leeftijd. Familie, vrienden, ook vele collega's en oud-studenten waren enige dagen daarna in Bunne bijeen om afscheid te nemen. Met zijn heengaan verliest de noordelijke muziekwereld een begaafd en veelzijdig musicus, tevens een beminnelijk mens in wiens leven er nog meer was dan muziek. Was het tekenend dat de jonge Johan na zijn diplomering aan het Groningse Willem Lodewijk Gymnasium leed aan keuzestress: wat te kiezen? Muziek was wel heerlijk, maar er was daarnaast nog zoveel meer dat hem boeide.

Johan Beeftink groeide op in een leraarsgezin in Groninger Oranjebuurt. Hij was zes of zeven jaar toen hij zijn eerste pianolessen kreeg van overbuurman organist Johan van Meurs. Hij bezocht het Willem Lodewijk Gymnasium en besloot klassieke talen te gaan studeren. In gezelschap van zijn broer Hans reisde hij - niet voor het laatst-, naar Italië.

Na twee jaar koos hij toch voor de muziek. Hij bespeelde toen al het orgel in de Westerkerk aan de Kraneweg. Aan het conservatorium werd hij leerling van Wim van Beek. Op aandringen van zijn vader volgde hij ook de opleiding tot docent schoolmuziek. Uiteindelijk zou hij jaren later aan hetzelfde conservatorium een aanstelling krijgen als docent theorie der muziek en als hoofdvakdocent voor orgel. Dat laatste vond Johan een hele eer!

Hij was negentien toen hij de studentendiensten in de Pepergasthuiskerk ging begeleiden. Vervolgens werd hij in 1965 organist van de Lutherse kerk in de Haddingestraat. Een vakantiebaantje bij Wigboldus aan de Vismarkt maakte dat hij de familie Opten trof. Carel Opten was reeds lange tijd organist van de Lutherse kerk aan de Haddingestraat. Johan werd aldaar, na een korte interimperiode met Jan Welmers, de opvolger van Carel op het Van Oeckelenorgel. Over de ietwat barokke, wat scherpe toevoegingen aan het instrument uit de jaren zestig was hij niet erg te spreken. Ze zouden bij een volgende restauratie in

Foto van juni 2015

2004 weer verdwijnen. Hij waardeerde de ruime mogelijkheden van het instrument. Mooi voor Mendelssohn en zijn tijd, maar ook voor de Franse muziek tot en met Messiaen.

Het mooiste, het ontroerende, vond hij, was de schat aan echt Lutherse koralen. Korallen die Bach ook tot de zijne rekende en zo uniek harmoniseerde en bewerkte. Verder de bijzondere Lutherse liturgie, de mooiste van alle niet-katholieke liturgieën, met zijn responsies en acclamaties, die soms direct aan het gregoriaans zijn ontleend. "Eigenlijk is dat het summum: goed gregoriaans in een hoge ruimte met gebrandschilderde ramen en royale wierookvoorziening."

In 1967 werd Johan organist van de studentendiensten in de Lutherse kerk die - na de restauratie - in het schip van de Martiniker kerk gingen plaatsvinden. Na de Lutherse dienst om 10 uur spoedde hij zich dan naar de Martini (aanvang 11:30 uur) en, zo vertelde hij wel eens, moest hij bij een langere dienst met Heilig Avondmaal wel eens het Lutherse postludium laten schieten.

Naast kerkorganist was Johan een begenadigd concertorganist. Zo speelde hij vanaf 1975 regelmatig voor de NCRV-radio. Een hoogtepunt was in 2006 de opname van het integrale orgelwerk van Brahms in Farm-

sum, voor de radio uitgezonden en ook op cd verschenen. Mooie herinneringen heb ik als registrant bij de Sint Maartensconcerten, jaarlijks op 11 november (Johans verjaardag), met diverse gastsolisten als Peter Tjeerdsma (saxofoon), zoon Eildert Beeftink (quatre-mains) en Nienke Oostenrijk (sopraan). De belangstelling voor dit 11 novemberconcert is in de loop van de jaren enorm gegroeid. Johan was in de Martinikerk ook de vaste organist bij de bekende Van der Leeuw-lezingen.

Zijn orgellessen aan de klavieren van het orgel van de Martinikerk Groningen hebben op mij een blijvende indruk nagelaten. Het was ongelooflijk wat een aantrekkingskracht het orgel op de studenten van de orgelklas toentertijd had. Hier lesgeven was voor Johan ook een voorrecht. Johan was een authentiek docent en musicus, werkend vanuit gegronde argumenten uit die reeds genoemde theorie.

Naast het benodigde pakket theoretische kennis moest ik als eerstejaars ook eerst maar eens alle toonladders uit het hoofd leren en natuurlijk het duo- en triospel van Van Oortmerssen studeren. In onze lessen ging hij altijd analyserend te werk, veel nadruk op cantabile spel en toepassing van retoriek. Natuurlijk had dit laatste te maken met zijn scriptie *Theorie der Muziek* waar hij de h-Moll van Bach vanuit de affectenleer bestudeerd had.

Memorabel waren de orgelreizen met collega Theo Jellema naar onder meer Italië en Parijs (1999) waar Johan pardoes voorstelde ook een dag geen orgels te bespelen. Niet tot ieders genoegen, maar wel heel kenmerkend. In Rouen heeft hij de orgelklas staande aan de voeten van zijn standbeeld een half uur geboeid met Gustave Flaubert. Natuurlijk mocht daarbij stevast een siaaar niet ontbreken.

Op de afscheidsbijeenkomst 24 juni in de Melkfabriek te Bunne liet de familie een aantal muzieken horen met Johan als organist en pianist. Onder meer met het bekende *Wachet auf*, ruft uns die Stimme van Bach, maar ook virtuoos quatre-mains spel met zoon Eildert op de orgelbank van de Groninger Martini. Ik hoorde in zijn *Wachet auf* zijn vertellende en natuurlijke cantabile manier van spelen, ook niet te snel, voornaam, met enige agogiek maar vooral ontroerend mooi 'op zijn Johans'. In Johans uitvoeringen hoorden we een zekere contemplatie en daarnaast humor (in bijvoorbeeld de harmonieën van bij het begeleiden van de gemeentezang).

Er was 'niet alleen muziek' in zijn leven. Zijn vrouw Karin vertelde mij uitgebreid over dat leven. Over hun zonen Eildert en Arjan, en over zijn vrienden van wie een meer dan 70 jaar lang. De vakanties van vroeger met de familie naar Terschelling en later veel naar Italië en Frankrijk. Hij was gek op de architectuur en kunst in Florence en Venetië. Johan had een uiteenlopende liefde voor literatuur: Homerus, Flaubert, Gerard Reve. Ja die Reve, daar was hij dol op. Hij bezocht bijvoorbeeld alle huizen waar Gerard Reve ooit woonde. Hij sprak zelfs in Reve taal met een van zijn vrienden. Zo is daar de mooie anekdote dat terwijl deze vriend de schoorsteen van zijn huis aan het vegen was Johan zijn hoofd uit het dakraam stak en een van Reve's Sinterklaasverhalen voordroeg.

In de laatste decennia van zijn leven heeft Johan zijn werk laten uitgeven bij Boeijenga. Prachtige composities met dat kenmerkende harmonische idioom. Ik noem hier zijn kunstige partita over 'Christe qui lux es et dies'. Een mooie nalatenschap van deze charman- te doch bescheiden vakman.

We zullen hem missen.

Najaar 1995 in de Martinikerk (foto Henk de Vries)

Interview met Ite Wierenga

Joske van der Hoeven

Op dinsdagmiddag 16 juli begaf ik me naar de Ernst Casimirlaan en werd hartelijk ontvangen door Ite en zijn vrouw! Met een kopje thee en een bonbon blikten Ite en ik terug op de tijd dat hij bestuurslid was van SVLK.

Ite schat dat hij in 2012 of 2013 door Rienk Bijma (toen voorzitter van SVLK en oud-huisgenoot) gevraagd werd in het bestuur te komen daar hij toch net gestopt was met het bestuur 'Vrienden van de Martinikerk'. Ite was niet onbekend met de Lutherse kerk: hij ging er wel es ter kerke toen met voorganger Susanne Freytag. Hij kende Tymen Jan al die hem een paar keer gevraagd had de cantorij te versterken bij de bassen. Ook had Ite onder zijn leiding het Weihnachtsoratorium in kleine bezetting (2 bassen..) meegezongen.

Ite is opgegroeid in de Vrijgemaakt Gereformeerde kerk maar sloot zich later aan bij de Nederlandse Gereformeerde kerk waar hij de eerste NG cantorij ter wereld oprichtte! Hij stopte daarmee toen het evangelische lied zijn intrede deed in die kerk. Wel bleef hij als organist actief onder de voorwaarde dat hij zijn eigen liederen mocht kiezen voor de dienst! Ite speelt ook regelmatig in de Remonstrantse kerk (waar hij tot 2 jaar terug de cantorij leidde met Robert Koolstra als organist) en in de Katholieke kerk in Roden.

Op mijn vraag bij welk kerkgenootschap hij zich het meest thuis voelt antwoordt hij "liturgisch gezien het meest bij de Lutheranen". TJ vindt hij een zeer goede organist die speelt met veel kleur en laat horen dat hij weet welke tekst bij de noten hoort!

Het gezin waar Ite uitkomt is heel muzikaal. Beide ouders zongen. Zijn vader gaf hem op z'n 12de verjaardag een LP met Brandenburgse concerten en op z'n 16de een LP met klavecimbelconcerten van Bach! Ite ging naar de muziekschool in Groningen voor orgelles. In zijn studententijd organiseerde hij samen met een conservatoriumstudente Buxtehude concerten waar hij natuurlijk de orgelpartij speelde. Later volgde hij de opleiding Muziek en Liturgie en werkte mee aan de uitgave van het Liedboek voor de Nederlandse kerken in 2013!

Eenmaal actief in het bestuur van de SVLK, hield hij zich bezig met vertaalklussen vanuit het Engels, dat hij had gestudeerd, maar ook uit het Duits, Latijn en zelfs uit het Italiaans, met hulp van iemand uit het netwerk van TJ. Hij gaf wel es een lezing (bv bij het Brandenburgs Buffet over het 5de Brandenburgse concert dat daarna uitgevoerd werd) en hij schreef voor het Bulletin. Een interview dat hij speciaal aanstipt is dat met de onlangs overleden Johan Beeftink (lang orga-

nist in de LK geweest). Het was zijn eerste interview en Johan kende hij van vroeger omdat hun vaders collega waren.

Tijdens de opleiding Muziek en Liturgie was hij één van zijn docenten. Beeftink vertelde dat hij na zijn pensioen was gaan componeren en dan een melodie als leidraad nam. Ite nam aan dat hij dan natuurlijk met de tekst bezig was in de (Barok)traditie van Johan van der Meer; maar nee, hij was alleen op de melodie gericht.

Zou je nog iets veranderd willen zien in de Lutherse kerk, vroeg ik. Ite zou het mooi vinden als het gebouw

opengesteld wordt en dat zaterdags een groot bord op de Vismarkt gezet wordt met pijl richting kerk! Ite doet rondleidingen in de Martinikerk en de Nieuwe kerk en wil dat eventueel ook best een keer in de Lutherse kerk doen. Meer bekendheid en vertrouwdeheid met het Lutherse gebouw dat als schuilkerk niet erg opvalt. Wellicht dat je op deze manier zelfs mensen zou kunnen interesseren een keer een zondagsdienst bij te wonen om ook de prachtige orgels te horen!

Op mijn laatste vraag of we hem nog op de concerten van de SVLK zullen blijven zien, antwoordde hij volmondig, ja!

Financieel jaarverslag 2023-2024

Hierbij presenteer ik u de resultaten van het afgelopen boekjaar, hetwelk liep van 1 juli 2023 t/m 30 juni 2024. In de onderstaande V&W-tabel kunt u deze resultaten zien. Omdat het de eerste keer is dat er met een begroting werd gewerkt zijn de verschillen bij sommige posten groot.

Kosten SVLK 2023-2024

Concertkosten	Begroot	Gerealiseerd
Honoraria Musici	KHM 5800	6796
Stemmen Orgels	KSO 800	115
Attenties Musici	KAM 200	315
Consumpties bezoekers	KCB 450	384
PR Affiches, Posters, Programmaboekjes	KPR 2000	1968
BUMA Auteursrechten	KBA 50	0
Aanvraagvergoeding		
Subsidies en Fondsen	KASF 1427	1427

Algemene kosten

Bestuur en Adm. Kosten	KBA 100	180
ING Bankkosten	KING 300	314
PR Facebook en Website	KFW 800	1515
Bulletin	KBUL 200	537
Stichting Exploitatie Lutherse Kerk	KSELK 5500	2537
Stichting Reconstructie Schnitgerorgel	KSRS 2000	1500
Behoud Kerkgebouw	KBK 1500	257
Deelbetaling Subsidie SKIP LBE 2023 & 2024	KLBE 3250	3250

Totaal kosten	24377	21093
Saldo	-1577	-1885

Opbrengsten SVLK 2023-2024

Opbrengsten	Begroot	Gerealiseerd
Kaart en CD-verkoop	OKCV 5200	8091
Fondsen en Subsidies	OFS 14000	9515
Donateurs jaarlijks	ODJA 1600	1128
Donateurs eenmalig	ODE 2000	474

Totaal opbrengsten	22800	19208
Saldo	-1577	-1885

Hierbij hoop ik dat komend jaar de kosten en opbrengsten meer in balans zullen zijn, waarmee de SVLK de Lutherse Kerk ook in de verre toekomst nog kan blijven ondersteunen.

Sybre Bouwer (Penningmeester)

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen heeft als doel de ondersteuning van het in stand houden van het lutherse gebouwencomplex aan de Haddingestraat 23 te Groningen.

Donateurs die minimaal € 15,- of meer per jaar bijdragen, ontvangen dit bulletin gratis.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor € 2,50

Aanmeldingen als donateur zenden aan:
Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen
secretariaat: Haddingestraat 21
9711 KB GRONINGEN
IBAN: NL18 INGB 0002 808331

KvK: 41011792

website: www.svlk.nl
e-mail: info@svlk.nl

Colofon
Redactie:
Martin de Groot
vacant

Voorpagina:
De kerk na de schildersbeurt

Uitgave van de SVLK te Groningen
© 2025 SVLK Groningen

BACHNACHT CONCERT

JAN LIEBERMANN

SPEELT JOHANN
SEBASTIAN BACH

LUTHERSE KERK GRONINGEN
21 MAART 21:30

WWW.BINNENSTADSKERKEN.NL